

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2022 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в IV кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у IV кварталі 2022 року свідчать, що на тлі активних бойових дій і терористичних атак респонденти очікують **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Прогнозується подальше зростання інфляції. Девальваційні очікування послабилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 30.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 22.2%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 32.3%;
- **зростання цін на товари та послуги:** 63.6% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 20.0% (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 37.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають курс гривні до іноземних валют, воєнні дії та витрати на виробництво (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 54.5% респондентів (у попередньому кварталі – 88.9%), у цілому по Україні – 88.5%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 20.0% (як у попередньому кварталі). У цілому по Україні – «мінус» 11.5% (таблиця);
- **загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – по 0.0% (у III кварталі 2022 року – 12.5% та 20.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні керівники підприємств очікують зменшення обсягів реалізації продукції – «мінус» 7.3% та «мінус» 6.3% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар **нижчими темпами:** баланси відповідей – «мінус» 10.0% та «мінус» 9.1% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 22.2% та «мінус» 37.5% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 26.9% та «мінус» 16.6% відповідно;
- **незмінну кількість працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 10.0%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують помітне зменшення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 20.1%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують та продають підприємства:** баланс відповідей – 72.7% і 60.0% відповідно (у попередньому кварталі – 55.6% і 62.5% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **повільніше зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей – 60.0% (у попередньому кварталі – 77.8%). Водночас очікується **прискорення зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника** – баланс відповідей 54.5% (у III кварталі 2022 року – 40.0%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають брак обігових коштів, значні коливання курсу гривні щодо інших валют (вплив цих двох чинників значно посилюється), воєнні дії та їх наслідки, обмеженість виробничих потужностей та занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Очікування підприємств щодо потреб у позикових коштах найближчим часом **збільшаться** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (40.0%), надають перевагу заповзиченням у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання, надмірні вимоги до застави та наявність інших джерел фінансування (графік 10).

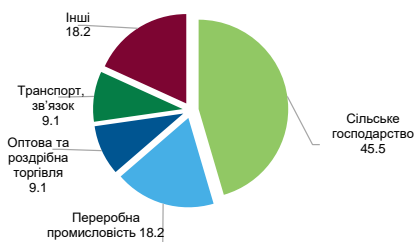
90.9% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 94.2%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

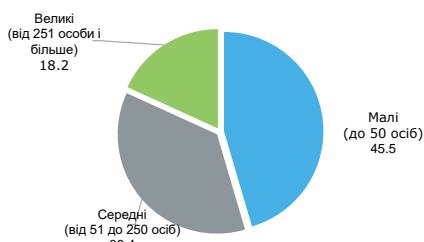
- **поточний фінансово-економічний стан** поліпшився й оцінюється як **добрий:** баланс відповідей – 9.1% (одна з найвищих оцінок серед регіонів) (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 19.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва** збільшився і є **вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 14.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 16.7%);
- **підприємства області працюють на межі виробничих потужностей:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 11.1%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

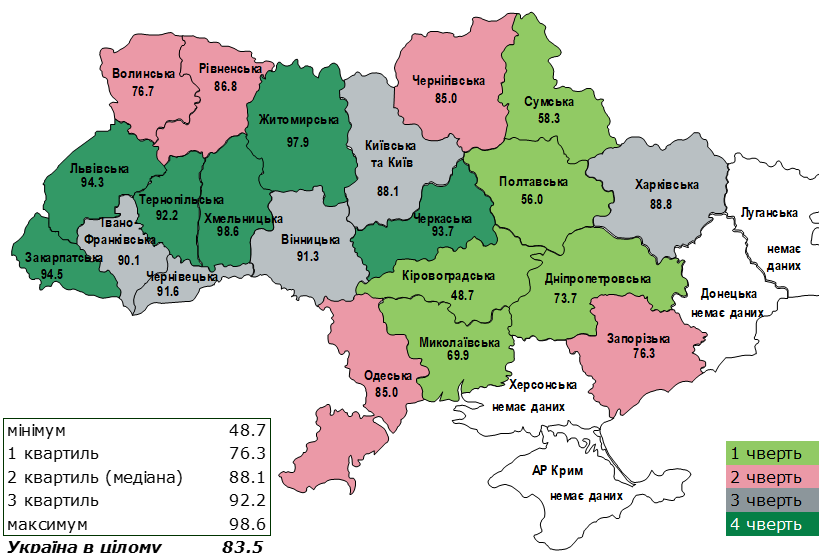

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 25 листопада 2022 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

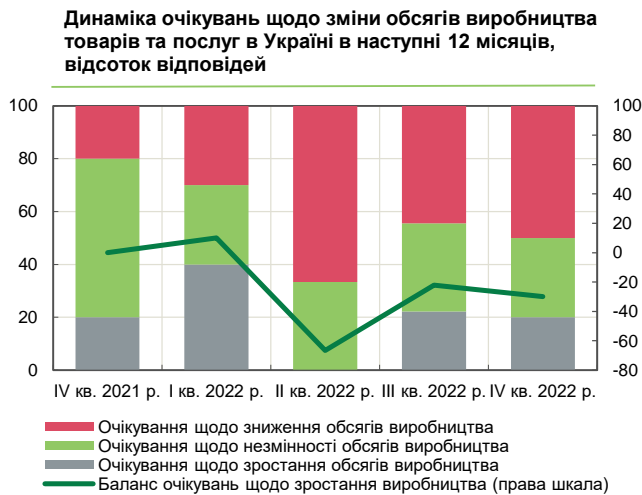
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	10.0	0.0	-11.1	-20.0	-20.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	33.3	-25.0	12.5	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.1	-11.1	-44.4	-22.2	-10.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	22.2	40.0	12.5	-37.5	-9.1
кількості працівників	20.0	30.0	30.0	10.0	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

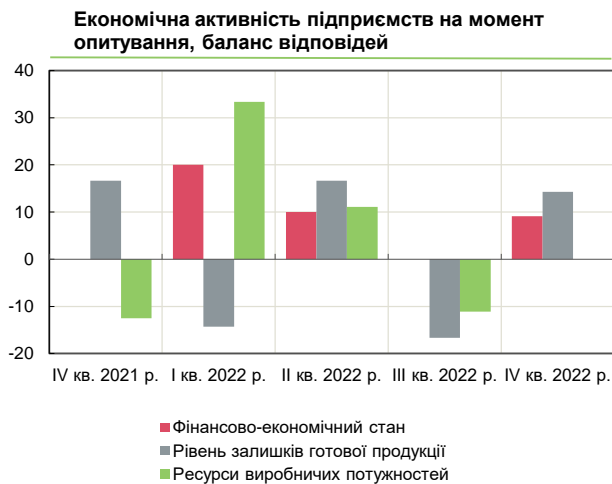
Графік 1

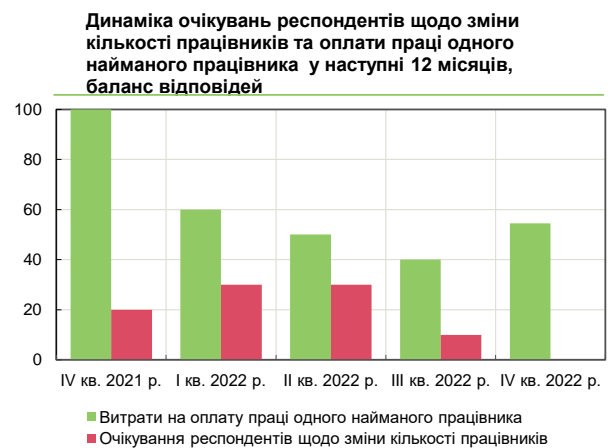
Графік 2

Графік 3

Графік 4

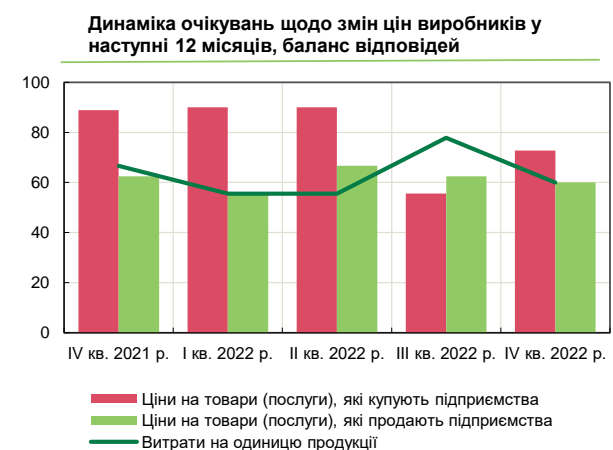

Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

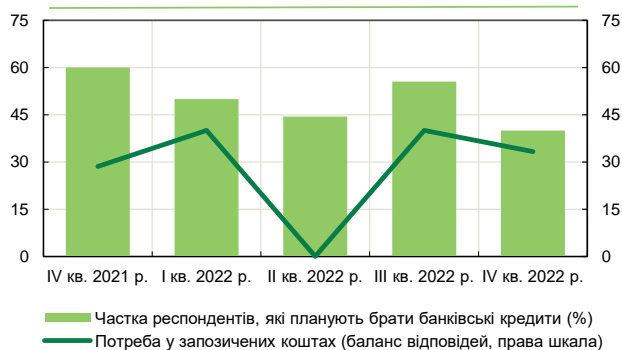
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

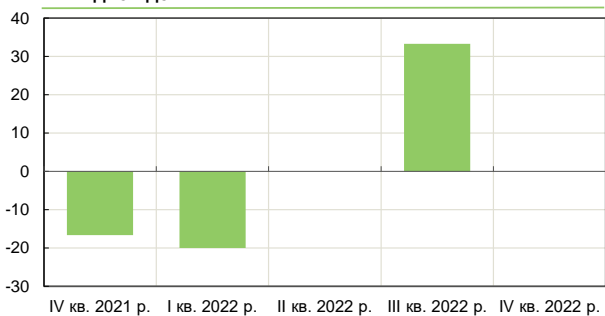
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

